

Pomen dediščine tradicionalnih plovil in njihova uporabnost za današnji čas

The Important Heritage of Traditional Watercrafts and Their Usefulness in the Present Time

Vse velike kulture so se začele razvijati ob vodah. Tako so plovila postala eden največjih človeških izumov, ki ima daljnosežne posledice vse do današnjega časa. Človek se je namreč zmeraj znal odlično prilagajati naravnim danostim. Ohranjenih imamo kar nekaj avtohtonih tradicionalnih plovil, ki pa doslej večinoma niso bila deležna primerne pozornosti širše javnosti.

Posvet o tej temi nam bo pokazal nekaj primerov dobre prakse ponovne oživitve in rabe tradicionalnih plovil. Spoznali bomo uporabnost estonskega deblaka haabjasa in notranjskega drevaka za rabo v okoljih, od koder izvirata. Seznanili se bomo tudi z Anžetom Logarjem, mladim izdelovalcem lesenih plovil.

Haabjas je uspešno uveljavljen v dediščinski ponudbi estonskega narodnega parka Soomaa, v Sloveniji pa zadnja leta opazamo intenzivna prizadevanja za oživljanje starih tradicionalnih plovil, kot sta notranjski drevak na Cerkniškem jezeru in blejska pletna. Ponovna raba tradicionalnih plovil ali njihovih prenovljenih izvedb bi lahko pomenila vrednoto tudi v drugih okoljih, v katerih se ponovna raba tradicionalnih plovil ali njihovih izpeljank še ni obudila.

Mednarodni posvet / International Conference

Predavanja in povezetki / Lectures and Abstracts

Slovenski etnografski muzej,
Ljubljana, Slovenija
17. maj 2016

Slovene Ethnographic Museum,
Ljubljana, Slovenia
17 May, 2016

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

Aivar Ruukel, Estonsko združenje za tradicionalna plovila, Nacionalni park Soomaa, Estonija:
Trajnostna raba avtohtonih plovil v luči eksperimentalne in tradicionalne izdelave - estonski haabjas

Haabjas je tradicionalno ugrofinsko plovilo evropskega severa. Tipološko gre za raztegnjen deblak, izdelan po posebnem postopku, ki ga poznajo samo na tem območju. Pri izdelavi gre za kombinacijo posebnega dolbenja in ožiganja ter ojačitve z rebri, kar prispeva k lepi obliki in dobrim plovnim lastnostim plovila. V predavanju se bomo seznanili z dolgoletnim eksperimentalnim izdelovanjem haabjasa in z njim povezanim ohranjanjem kulturne dediščine v Nacionalnem parku Soomaa.

Aivar Ruukel: Pomen in dodana vrednost tradicionalne navigacijske dediščine za razvoj turizma v regiji: primer nacionalnega parka Soomaa, Estonija

Narodni park Soomaa blizu mesta Pärnu v jugozahodnem delu Estonije je bil odprt leta 1993. Poleg skrbi za ohranjanje naravnega okolja je ena njegovih najpomembnejših nalog ohranjanje kulture dediščine prostora nešteti jezer, pri čemer sodelujejo številne lokalne nevladne organizacije. Posebno mesto je posvečeno ohranjanju tradicije uporabe čolna haabjasa za izobraževalne, promocijske in turistične namene. Narodni park Soomaa je edini v Evropi, v katerem prav vsako leto izdelajo nekaj novih haabjasov. V bližnjem Pärnu trenutno poteka izdelava petih novih haabjasov.

Ljoba Jenče, Hiša izročila, Dolenja vas pri Cerknici: **Vloga izobraževanja in prenos dediščinskega izročila na mlade. Primer ohranjanja notranjskega drevaka**

Ljoba Jenče se že več kot dvajset let posveča oživljanju izdelave tradicionalnega plovila Notranjske, danes prepoznanega kot pričevalca slovenske žive kulturne dediščine z imenom drevak. Plovilo so v porečju reke Ljubljanice zagotovo uporabljali že najmanj od 17. stoletja dalje, najnovejše arheološke raziskave na Ljubljanskem barju pa omogočajo razmislek tudi o precej starejši prisotnosti drevakov na tem območju. Hiša izročila v zadnjih letih s pomočjo Norveškega finančnega mehanizma in mreže Norveških muzejev tradicionalnih obrti ohranja tradicionalno izdelavo, izobražuje in promovira izjemno plovbno dediščino tega prostora.

Anže Logar, LakerCraft, ročna izdelava lesenih plovil, Bled: **Uporaba dediščine tradicionalnih plovil za sodobno rabo: primeri dobre prakse.**

Pletna je tradicionalno plovilo Blejskega jezera. Ime izhaja iz nemškega "plate boot" kar bi lahko prevedli kot čoln z ravnim dnom. Konstrukcijske značilnosti plovila izvirajo iz gospodarskih potreb kmetij ob jezeru za prevoz tovara in živine. Zlasti v poletnih dneh pa so s pletnami množično vozili tudi romarje na Blejski otok. Skozi zgodovino se je njena konstrukcija le malo spremenila, današnjo obliko so okoli leta 1900 zasnovali domačini. Ohranja se tradicionalna izdelava plovila, ki je danes vpeto v vsakdanjo turistično ponudbo domačinov. Vsaka pletna je unikaten izdelek.

Aivar Ruukel, Estonian association for traditional watercrafts, Soomaa National park, Estonia:

The Estonian haabjas - Sustainable use of watercraft heritage with continuous experimental and traditional manufacturing

The haabjas is a traditional Finno-Ugric watercraft from the North Europe. Typologically it belongs to the group of extended logboats, made by a special procedure which is used only in this area and is a combination of carving and fireing, additionally reinforced with ribs, which give the hull its beautiful shape and excellent navigable performances. In the the lecture we shall learn about experimental work on the haabjas and the preservation of its heritage through many years of experience in the National Park Soomaa in Estonia.

Aivar Ruukel: The importance and added value of the traditional navigation heritage for tourism development in the region: The case of Soomaa National Park, Estonia

In 1993 the Soomaa National Park near the town of Pärnu in the southwestern part of Estonia was opened. One of the main tasks in the Park is preservation of cultural heritage in the environment of the area of countless lakes, in which a multitude of local NGOs is included. Special attention is devoted to maintaining the tradition of everyday use of a boat haabjas for educational, promotional and touristic purposes. The National Park Soomaa is the only one in Europe, where year after year some new haabjases are made. Currently in the town of Pärnu there are building five new haabjases.

Ljoba Jenče, The Heritage House, Dolenja vas near Cerknica: **The role of education and transfer of heritage traditions to young people. An example of preservation of notranjski drevak**

For more than twenty years Ljoba Jenče has been devoting herself to the revival of making the traditional Notranjska region watercraft drevak. Today making of drevak is listed in the national Register of the Intangible Cultural Heritage. Topologically it is an expanded logboat, which has been present in the Ljubljanska river basin from at least 17th century on, but latest archaeological researches on the Ljubljansko barje allow us some further reflection of its much earlier presence. In the last few years the Heritage House, with help of the Norwegian Financial Mechanism and the Norwegian network of museums of traditional crafts, has been working on preservation of traditional manufacturing of drevak, together with education and promotion of this exceptional navigation heritage in the area.

Anže Logar, LakerCraft, hand made wooden boats, Bled: **Making use of the heritage of traditional watercraft for contemporary use: some examples of good practice**

Pletna is a traditional boat of Lake Bled. Its name originates in German "plate boot", which could be translated as a boat with a flat bottom, but the construction of pletna itself has many practical reasons. In this area, such types of boats were used mainly by farmers for the transport of cargo and cattle. In summer days they were used, however, also for the transport of the pilgrims to the church on the lake's island. The construction of pletna hasn't changed a lot throughout the history. Its today's shape was designed by locals around 1900. Each pletna is a unique product and is an important part of everyday tourist offer at Lake Bled.

Organizatorji posveta / Organizers of the meeting

- Slovenski etnografski muzej / Slovene Ethnographic Museum

- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije / Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia

- Hiša izročila / Heritage house

Kontaktni osebi / Contact persons:

Barbara Sosič, Slovenski etnografski muzej / Slovene Ethnographic Museum: barbara.sosic@etno-muzej.si

Miran Erič, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije / Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia:

miran.eric@guest.arnes.si